

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE pentru modificarea unor acte normative (*asistența juridică garantată de stat parțial gratuită*)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 157-160, art. 614), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 19 alineatul (1) litera a), textul „și interesele justiției o cer,” se exclude.

2. La articolul 21:
alineatul (3) va avea următorul cuprins:
„(3) Metodologia de calcul al venitului în scopul acordării asistenței juridice garantate de stat se aprobă de Guvern.”;
alineatul (5) se abrogă.

3. Articolul 22 va avea următorul cuprins:
„**Articolul 22.** Asistența juridică calificată gratuită parțial
(1) Se acordă asistență juridică calificată gratuită parțial în cazul în care venitul persoanei depășește salariul minim lunar pe țară cu cel mult 30%.
(2) După acordarea asistenței juridice calificate gratuite parțial și depunerea raportului de activitate de către avocat, solicitantul este obligat să restituie 30% din cheltuielile de acordare a asistenței juridice calificate. Recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice calificate se realizează în conformitate cu art. 23¹.

(3) Asistența juridică calificată gratuită parțial se acordă doar cu acordul expres al persoanei, exprimat în cererea de acordare a asistenței juridice calificate.”.

4. La articolul 25, alineatele (3) și (3¹) se abrogă.

5. Articolul 36¹ se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:
„(1¹) Se acordă servicii de mediere gratuite parțial în mod corespunzător cu art. 22.”

6. La articolul 36⁴ alineatul (3), litera b) se abrogă.

Art. II. – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248-251, art. 699), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 69:

la alineatul (1) punctul 10), cuvântul „apreciază” se substituie cu cuvântul „constată”;

la alineatul (2), cuvintele „Instanța de judecată constată” se substituie cu cuvintele „În cazul prevăzut la alin. (1) pct. 10), instanța de judecată constată”.

2. La articolul 70 alineatul (4), cuvintele „În cazul în care interesele justiției cer participarea apărătorului la procesul penal” se substituie cu cuvintele „În cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie în conformitate cu art. 69 alin. (1)”.

Art. III. – Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(asistența juridică garantată de stat parțial gratuită)

1. Denumirea autorului proiectului
Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (<i>asistența juridică garantată de stat parțial gratuită</i>) este elaborat de Ministerul Justiției.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului
2.1. Temeiul legal și sursa proiectului
Prezentul proiect are drept scop executarea acțiunii nr. 219 din <i>Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 887/2023</i>, precum și acțiunii nr. 218 din <i>Planul național de reglementări pentru anul 2025</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 841/2024</i>, care prevăd modificarea <i>Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat</i>, în partea ce ține de asistența juridică parțial garantată de stat, în scopul asigurării accesului la justiție a persoanelor cu venituri reduse. Adițional, proiectul urmărește implementarea: 1) obiectivului specific 1.2. din <i>Planul de acțiuni pentru implementarea Programului național privind asigurarea respectării drepturilor omului pentru anii 2024-2027</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 164/2024</i>; 2) recomandărilor expuse în <i>Raportul de evaluare ex-post juridică a Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat</i>, DGJ-04 nr. 443 din 14 noiembrie 2024; 3) recomandărilor Curții de Conturi expuse în <i>Raportul auditului conformității asupra utilizării resurselor financiare publice alocate pentru administrarea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat în anii 2020-2022</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Curții de Conturi nr. 8/2023</i>.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
În conformitate cu art. 22 alin. (1) din <i>Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat</i> (în continuare – <i>Legea nr. 198/2007</i>), se acordă asistență juridică calificată inclusiv în cazul în care persoana este capabilă să achite o parte din cheltuielile de asistență juridică. În acest caz, poate fi acordată asistență juridică calificată cu contribuția financiară a beneficiarului dacă această contribuție nu depășește posibilitățile lui financiare și materiale.

Conform art. 22 alin. (2) din *Legea nr. 198/2007*, modul și condițiile de acordare a asistenței juridice calificate gratuite parțial se stabilesc de Consiliul National pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

În pofida acestei delegări legislative, pînă în prezent, Consiliul nu a aprobat cadrul normativ necesar punerii în aplicare a mecanismului de acordare a asistenței juridice gratuite parțial, fapt ce afectează negativ dreptul de acces la justiție a persoanelor social-vulnerabile.

În acest sens, în *Raportul de evaluare ex-post juridică a Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat*, DGJ-04 nr. 443 din 14 noiembrie 2024, se precizează că principalul obstacol în implementarea *Legii nr. 198/2007* constituie lipsa mecanismului de acordare a asistenței juridice gratuite parțial. Or, importanța acestuia rezidă în asigurarea accesului cetățenilor la asistența juridică garantată de stat, în special pentru cei cu venituri mici.

Astfel, raportul a statuat următoarele concluzii și recomandări:

„Principalele obiective stabilite de legiuitor în *Legea nr. 198/2007* sunt realizate.

Totodată, subliniem asupra faptului că unele prevederi legislative nu au fost executate sau au fost executate cu întârziere.

Avînd în vedere că mecanismul de acordare a asistenței juridice gratuite parțial **nu a fost încă adoptat, recomandăm autorităților să prioritizeze elaborarea și adoptarea acestuia în cadrul unei proceduri legislative prioritare**, astfel încît persoanele care au nevoie de asistență juridică să poată beneficia de ea într-un mod echitabil.”.

Prin urmare, instituirea mecanismului de acordare a asistenței juridice gratuite parțial reprezintă o prioritate legislativă.

În altă ordine de idei, în *Raportul auditului conformității asupra utilizării resurselor financiare publice alocate pentru administrarea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat în anii 2020-2022*, aprobat prin *Hotărârea Curții de Conturi nr. 8/2023*, au fost expuse o serie de constatări și recomandări care evidențiază necesitatea modificării cadrului normativ legislativ:

„[...] pentru a beneficia de servicii juridice garantate de stat, solicitanții adresează OT cererea la care se anexează Declarația cu privire la venituri, la care persoana fizică are obligativitatea să depună și: a) *Certificatul privind componența familiei*; b) *Certificatul de la locul/locurile de muncă cu privire la veniturile lunare, obținute în ultimele 6 luni*; c) *Certificatul de la Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la indemnizațiile sociale lunare*.

Verificările de audit, privind conformitatea recepționării setului de acte necesar determinării eligibilității beneficiarilor de AJGS în baza testului la venit relevă că, într-o multitudine de cazuri, responsabilii din cadrul OT nu solicită și respectiv nu anexează atât Declarația cu privire la venituri cât și certificatele privind componența familiei, care sînt acte obligatorii. Or, acest fapt denotă nerespectarea procedurii prestabilite, și anume,

privind identificarea corectă a numărului membrilor de familie ai beneficiarului, venitul global al cărora se ia în considerare la determinarea venitului mediu al beneficiarului.

Cu privire la celelalte două tipuri de certificate menționate supra, se atestă că angajații OT, începând cu anul 2020, la recepționarea acestora au posibilitatea legală să acceseze anumite baze de date cu privire la veniturile persoanelor și să calculeze în mod individual venitul mediu lunar conform datelor oficiale deținute de autoritățile statului (SFS, CNAS etc.). Cele menționate confirmă necesitatea ajustării actului normativ prenotat și racordat la etapele procesului aplicat efectiv de către OT ale CNAJGS.”.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

Obiectivele urmărite prin intermediul prezentului proiect constau în:

- 1) instituirea mecanismului de acordare a asistenței juridice garantate de stat parțial;
- 2) eliminarea normelor redundante care reglementează procedura de solicitare a asistenței juridice garantate de stat;
- 3) clarificarea cazurilor în care poate avea loc înlocuirea apărătorului în cadrul procesului penal.

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prezentul proiect prevede modificarea:

- a) *Legii nr. 198/2007*; și a
- b) *Codului de procedură penală nr. 122/2003*.

A. Principalele modificări ale *Legii nr. 198/2007* sunt următoarele:

1. Instituirea mecanismului de acordare a asistenței juridice garantate de stat parțial

Potrivit pct.2 din [*Rezoluția \(78\)8*](#) *Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind asistența și consultanță juridică* „[a]sistența juridică ar trebui să fie disponibilă chiar și atunci când o persoană este în măsură să plătească o parte din costurile procedurii sale. În acest caz, asistența juridică poate fi disponibilă cu o contribuție financiară din partea persoanei asistate care nu trebuie să depășească ceea ce persoana respectivă poate plăti fără dificultăți nejustificate.”.

Astfel, în proiect se propune o nouă redacție a art. 22 a *Legii nr. 198/2007* care va stabili că asistența juridică calificată gratuită parțial se va acorda în cazul în care venitul persoanei va depăși salariul minim lunar pe țară cu cel mult 30%. În acest caz, solicitantul va fi obligat să restituie 30% din cheltuielile de acordare a asistenței juridice, în conformitate cu art. 23¹ din *Legea nr. 198/2007*, care

reglementează modalitatea de recuperare a cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat.

Pentru anul 2025, salariul minim lunar pe țară constituie 5 500 lei. Astfel, persoana va putea beneficia de asistență juridică calificată parțial dacă venitul acesteia nu va depăși 7 150 lei (*i.e.* 5 500 lei + 30%).

Cu toate acestea, solicitantul va fi obligat să restituie 30% din cheltuielile de acordare a asistenței juridice, în conformitate cu art. 23¹.

Prevederile art. 22 se vor aplica *mutatis mutandis* și în privința acordării serviciilor de mediere garantată de stat.

2. Excluderea obligației de a depune declarația cu privire la venit împreună cu cererea de acordare a asistenței juridice

Depunerea de către solicitanți a declarațiilor cu privire la venit, împreună cu cererile de acordare a asistenței juridice, este inutilă și superfluă. Or, după cum se constată și în raportul Curții de Conturi, începând cu anul 2020, oficiile teritoriale dispun de acces la mai multe sisteme informaționale cu privire la veniturile persoanelor și, prin urmare, au posibilitatea să calculeze în mod individual venitul mediu lunar conform datelor oficiale deținute de autoritățile publice (Serviciul Fiscal de Stat, Casa Națională de Asigurări Sociale, etc.).

În acest sens, Curtea de Conturi statuează expres necesitatea ajustării cadrului normativ și racordarea acestuia la etapele procedurale efectiv aplicate de către oficiile teritoriale.

Mai mult decât atât, această modificare este necesară în contextul în care, pe de o parte, completarea declarațiilor cu privire la venit reprezintă un exercițiu complex pentru solicitanții de asistență juridică garantată de stat, iar, pe de altă parte, informațiile din declarații pot conține erori sau informații incomplete.

B. Principalele modificări ale *Codului de procedură penală* sunt următoarele:

1. Concretizarea faptului că art. 69 alin. (2) din *Codul de procedură penală* este aplicabil exclusiv în cazul prevăzut la art. 69 alin. (1) pct. 10) (*i.e.* la faza judecării cauzei penale în ședința de judecată în primă instanță, în apel sau în recurs ori la judecarea cauzei pe cale extraordinară de atac).

2. Clarificarea faptului că înlocuirea apărătorului care lipsește nejustificat sau refuză exercitarea apărării, conform art. 70 alin. (4), poate fi realizată în toate cazurile în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie (*i.e.* toate cazurile prevăzute la art. 69 alin. (1)).

Această modificare se impune pornind de la caracter deficient al sintagmei „interesele justiției cer participarea apărătorului la procesul penal”, care este prezentă în norma în vigoare.

Se va reține că, în conformitate cu art. 69 din *Codul de procedură penală*, constatarea faptului că interesele justiției cer participarea apărătorului la procesul penal poate fi stabilită exclusiv în cazul prevăzut la art. 69 alin. (1) pct. 10).

Însă, art. 70 alin. (4) din *Codul de procedură penală* trebuie să fie incident în toate cazurile în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie, prevăzute la art. 69 alin. (1). Acest lucru este esențial pentru a asigura buna desfășurare a procesului penal, precum și pentru a preveni tergiversarea abuzivă și nejustificată a procedurilor legale din partea apărării.

Necesitatea modificărilor expuse *supra* derivă expres și din raportul Curții de Conturi menționat anterior:

„Verificările de audit au scos în evidență neconformități care, în mare parte, au fost cauzate de nerespectarea condițiilor de solicitare a AJGS atunci când temeiul invocat este „interesele justiției cer participarea avocatului în ședință de judecată”. Astfel, din totalitatea cazurilor examinate, în 104 situații auditul a identificat că solicitările de AJGS au fost înaintate și acceptate în lipsa ordonanțelor/demersurilor procurorilor privind necesitatea prezenței avocatului pentru reprezentarea dreptului la apărare a beneficiarilor în instanțele de judecată. Or, acest fapt nici nu a fost posibil întrucât solicitările au fost înaintate de către angajații unor instituții subordonate Ministerului Afacerilor Interne, în cadrul cărora nu există funcții cu statut de procuror. **La fel, se constată că, în toate cazurile verificate, s-a solicitat apărător pentru faza de urmărire penală și nu pentru judecarea cauzelor în instanța de judecată, ceea ce denotă nerespectarea condițiilor Codului de procedură penală analizate. Valoarea cheltuielilor suportate din bugetul de stat în scopul remunerării muncii avocaților care au gestionat aceste cazuri constituie suma de 233,1 mii lei.”**

C. Intrarea în vigoare a legii:

În conformitate cu art. 56 alin.(1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, „[a]ctele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau **la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării.**”

Astfel, prin proiect se propune ca legea să intre în vigoare la expirarea a 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Stabilirea acestui termen va permite adaptarea autorităților publice și a cetățenilor la noile reglementări, oferind timpul necesar pentru informare și ajustarea cadrului operațional.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerație
În vederea atingerii obiectivelor formulate în compartimentul nr. 3 din prezenta notă de fundamentare, nu au fost identificate opțiuni alternative.
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Prevederile propuse vor avea un impact pozitiv asupra sectorului public, deoarece în cadrul oficiilor teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat se va eficientiza și uniformiza procedura de calculare a venitului solicitanților de asistență juridică garantată de stat, în corespundere cu recomandările Curții de Conturi (i.e. calcularea venitului în baza informațiilor oficiale din registrele de stat).
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Prin proiect se propune partajarea sarcinii financiare pentru asistența juridică garantată parțial între bugetul statului și contribuția beneficiarului. Acest mecanism impune ca beneficiarii asistenței juridice să restituie o parte din costurile aferente asistenței juridice calificate primite. <i>In concreto</i>, din buget se va acoperi inițial întreaga sumă a cheltuielilor pentru asistență juridică, iar beneficiarul va contribui ulterior cu 30% din aceasta. Asistența juridică cu contribuția beneficiarului are ca scop responsabilizarea justițiabilului-beneficiar, încurajându-l să evalueze avantajele și dezavantajele inițierii unui proces (având în vedere că va acoperi o parte din costurile asistenței juridice), fapt ce va contribui la reducerea cererilor nejustificate în instanță. Prin eliminarea cazurilor nefondate, sistemul de asistență juridică poate direcționa resursele disponibile către cauzele care necesită cu adevărat suportul statului și poate contribui la controlul general al costurilor pentru asistență juridică. Cuquantumul cheltuielilor pentru asistență juridică garantată parțial va depinde de numărul beneficiarilor de asistență juridică garantată parțial și de volumul asistenței juridice acordate, reprezentând diferența dintre suma alocată din bugetul de stat și partea care trebuie restituită de beneficiar. La moment este imposibil de estimat un cuquantum exact al cheltuielilor pentru asistență juridică garantată de stat parțial, deoarece numărul cererilor și, implicit, numărul de beneficiari nu este cunoscut și nici nu poate fi prezis. Pornind de la costul mediu al unui dosar în apărare de circa 3000 lei (dar acest cost este variabil în funcție de categoria dosarelor: civile, penale, contravenționale; de etapa la care

se acordă asistență juridică: urmărire penală sau judecare a cauzei; de căile de atac, etc.) se poate deduce că contribuția bugetară va constitui 2 100 lei, iar a beneficiarului 900 lei.

În concluzie, proiectul de lege este conceput pe mecanismul de recuperare parțială a costurilor pentru asistența juridică garantată de stat, ceea ce ar putea contribui la reducerea poverii bugetare pe termen lung, dar cu costuri financiare imprevizibile pe termen scurt.

Precizăm că implementarea prezentului proiect de lege va fi realizată în limita bugetului prevăzut la subprogramul de cheltuieli 4008 „*Apărarea drepturilor și intereselor legale ale persoanelor*”, cu o eventuală ajustare prin exercițiul de rectificare bugetară în funcție de evoluția cererilor pentru asistența juridică garantată de stat parțial.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil.

4.4. Impactul social

Prevederile propuse vor avea un impact social pozitiv, deoarece vor fortifica dreptul de acces la justiție și, în special, dreptul constituțional la apărare al persoanelor social-vulnerabile.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Prin prezentul proiect se propune excluderea art. 25 alin. (3¹) din *Legea nr. 198/2007*, deoarece condiționarea acordării asistenței juridice garantate de stat de exprimarea consimțământului pentru prelucrarea datelor cu caracter personal este contrară prevederilor *Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal*. Or, în acest caz, consimțământul nu este liber exprimat.

Precizăm că, în exercitarea funcțiilor și atribuțiilor sale prevăzute de lege, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat prelucrează date cu caracter personal în temeiul art. 5 alin. (5) lit. d) din *Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal*.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Inițierea elaborării proiectului a fost anunțată pe 14 mai 2024 ([link](#)). Recomandări sau propuneri nu au fost recepționate.

Proiectul legii, împreună cu materialele însoțitoare, au fost transmise spre avizare și consultare publică. Au fost recepționate avize din partea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Procuraturii Generale; Ministerului Finanțelor; Consiliului Superior al Magistraturii; Uniunii Avocaților din Republica Moldova; Biroului Asociat de Avocați „AvoConsult”.

Toate obiecțiile, propunerile și recomandările înaintate sunt reflectate în tabelul de sinteză, anexat la proiect.

6. Concluziile expertizelor

În raportul de expertiză anticorupție **Nr. ELO25/10441 din 26.03.2025**, Centrul Național Anticorupție a constatat:

- prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional au fost respectate;
- proiectul promovează interesul public manifestat prin asigurarea implementării asistenței juridice garantate de stat parțial;
- nota de fundamentare stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului, evidențiază elementele noi și finalitățile urmărite prin promovarea proiectului;
- în textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare;
- proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.

7. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Prevederile propuse nu implică modificarea altor acte normative în domeniul asistenței juridice garantate de stat.

8. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
--

Implementarea prezentului proiect de lege nu implică măsuri suplimentare.

Ministru

Veronica MIHAILOV-MORARU

SINTEZA
obiecțiilor, propunerilor și recomandărilor
la proiectul hotărîrii Guvernului pentru modificarea unor
hotărîri ale Guvernului (asistența juridică garantată de stat)

Participantul la avizare sau consultare publică	Nr.	Conținutul obiecției, propunerii sau recomandării	Argumentarea autorului proiectului
Ministerul Finanțelor	1.	Lipsă de obiecții sau propuneri.	—
Procuratura Generală	2.	Lipsă de obiecții sau propuneri.	—
Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	3.	Lipsă de obiecții sau propuneri.	—
Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	4.	Conținutul art. 22 din Legea 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, după cum urmează: (1) Se acordă asistență juridică calificată gratuită parțial și în cazul în care venitul persoanei depășește, cu cel mult 30%, salariul minim lunar pe țară stabilit de Guvern. (2) Asistența juridică calificată gratuită parțial poate fi acordată doar cu acordul expres al persoanei, exprimat în cererea de acordare a asistenței juridice calificate gratuită parțial. (3) Beneficiarul care a obținut asistență juridică calificată în temeiul alin. 1) este obligat să restituie 30 % din cheltuielile de acordare a asistenței juridice achitate de către Oficiul teritorial avocatului, după	Se acceptă parțial Art. 22 alin. (2) din proiectul de lege va avea următorul cuprins: <i>„(2) După acordarea asistenței juridice calificate gratuite parțial și depunerea raportului de activitate de către avocat, solicitantul este obligat să restituie 30% din cheltuielile de acordare a asistenței juridice calificate, după încetarea acordării asistenței juridice și depunerea raportului de activitate de către avocat. Recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice calificate se realizează în conformitate cu art. 23¹.”.</i>

		încetarea acordării asistenței juridice și depunerea raportului de activitate de către avocat. (4) Restituire cheltuielilor are loc conform procedurii stabilite în art. 23¹.	
	5.	Păstrarea alin. (3¹) din art. 25 din Legea 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, deoarece excluderea obligației de a anexa la cerere declarația cu privire la venit nu înseamnă și excluderea obligației de a verifica veniturile solicitantului în regim on line de către Oficiul teritorial. Prin urmare, consimțământul în scris pentru prelucrarea datelor cu caracter personal, în conformitate cu Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, în scopul verificării veniturilor acestuia de către coordonatorii oficiilor teritoriale ale Consiliului Național este necesar.	Nu se acceptă Atragem atenția că calcularea venitului solicitanților reprezintă o atribuție expresă a oficiilor teritoriale prevăzută de actele normative. Prin urmare, în acest caz, solicitarea consimțământului pentru prelucrarea datelor reprezintă un temei juridic impropriu pentru asigurarea principiului legalității prelucrării datelor. Or, în cazul în care autoritățile publice prelucrează date cu caracter personal în vederea executării sarcinilor care rezultă din exercitarea prerogativelor de autoritate publică cu care este investit operatorul, urmează a fi aplicat temeiul juridic prevăzut la art. 5 alin. (5) lit. d) din <i>Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal</i>.
	6.	Examinarea oportunității aplicării mecanismului de acordare a asistenței juridice parțial gratuite, pe principiu de cascadă, în vederea diminuării numărului de cauze non penale pentru care o persoana ar putea beneficia de asistență juridică calificată pe parcursul unui an calendaristic, contracarașt astfel abuzurile din partea anumitor beneficiari. De exemplu: – pentru primele X cauze, contribuie integral (100%) statul; – pentru următoarele X cauze, contribuția este 75% statutul/25% beneficiarul; – pentru următoarele X cauze, contribuția este 50% statutul/50% beneficiarul; – pentru următoarele X cauze, contribuția este 25% statutul/75% beneficiarul.	Precizare Oportunitatea instituirii unui mecanism de cascadă pentru acordarea asistenței juridice în cauzele civile și administrative va fi examinată suplimentar, în special prin prisma datelor statistice.

Consiliul Superior al Magistraturii	7. Plenul Consiliului Superior al Magistraturii consideră necesar de a sublinia că, potrivit proiectului legii prezentat pentru avizare, la articolul 70 alineatul (4), cuvintele „În cazul în care interesele justiției cer participarea apărătorului la procesul penal” se substituie cu cuvintele „În cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie în conformitate cu art. 69” fără indicarea alineatului, iar, conform notei informative prezentate la proiect se face expres referire la alineatul (1) care prevede expres cazuri de participare obligatorie. În circumstanțele expuse, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii susține proiectul de lege, cu propunerea că, articolului II pct. 2 dispoziția „la articolul 70 alineatul (4), cuvintele „În cazul în care interesele justiției cer participarea apărătorului la procesul penal” se substituie cu cuvintele „În cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie în conformitate cu art. 69” de a completa cu alineatul (1) care prevede expres cazuri de participare obligatorie.	Se acceptă Prevederea se completează în mod corespunzător.
Uniunea Avocaților din Republica Moldova	8. La articolul 22 alineatul (3) propus prin proiect, propunem completarea cu următorul text: „care va include și asumarea obligației de restituire a cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat în corespundere cu prezenta lege”.	Precizare Acest aspect este reflectat la art. 25 alin. (3 ²) din <i>Legea nr. 198/2007</i> .
	9. Sub aspectul impactului asupra bugetului de stat, remarcăm că creșterea numărului beneficiarilor serviciilor de asistență juridică garantată de stat va crește proporțional numărul persoanelor scutite de plata taxei de stat și taxa de timbru conform pct. 1.20 din anexa nr. 2 la Legea nr. 123/2023: „1.20. Se scutesc de taxa de timbru în instanța de judecată persoanele fizice care au statut de beneficiar de asistență juridică garantată de stat”. Acest aspect nu a fost luat în calcul și trebuie cuantificat.	Precizare Considerentele expuse în nota de fundamentare se aplică <i>mutatis mutandis</i> și în privința acestei ipoteze.

Biroul Asociat de Avocați „AvoConsult”	10. [U]nele modificări pot avea un impact negativ asupra accesului real la justiție al persoanelor vulnerabile, întrucât nu iau în considerare dinamica economică și particularitățile sociale. Printre principalele probleme identificate se numără: <i>Necesitatea corelării pragului de venit cu rata inflației</i> Lipsa unui mecanism automat de ajustare a pragului de venit în funcție de indicele inflației poate duce la excluderea progresivă a beneficiarilor, în contextul creșterii costului vieții. <i>Restituirea unui procent fix de 30% din cheltuieli</i> Deși contribuția beneficiarului este justificabilă, este necesar un mecanism flexibil, care să permită stabilirea unui quantum adaptat veniturilor reale și cheltuielilor specifice ale acestuia. Propunere legislativă privind ajustarea anuală a pragului de venit și luarea în considerare a persoanelor aflate întreținere și a cheltuielilor medicale Pentru a preveni excluderea categoriilor sociale defavorizate din sistemul de asistență juridică garantată de stat, propunem următoarele amendamente la art. 21: (3) Nivelul venitului care permite acordarea asistenței juridice calificate se stabilește de Guvern și se ajustează anual conform indicelui prețurilor de consum publicat de Biroul Național de Statistică pentru anul precedent. Guvernul este obligat să publice până la data de 31 ianuarie a fiecărui an pragurile de venit actualizate. Ajustarea poate include atât creșteri, cât și scăderi proporționale cu indicele inflației oficiale, astfel încât să reflecte realitatea economică și nivelul de trai al populației.	Precizare Referitor la ajustarea pragului de venit în funcție de indicele inflației, precizăm că, în conformitate cu art. 3 alin. (2)-(4) din <i>Legea nr. 1432/2000 privind modul de stabilire și reexaminare a salariului minim</i>, quantumul salariului minim se determină în funcție de condițiile economice concrete și de nivelul salariului mediu pe economia națională, precum și de nivelul prognozat al ratei inflației. Adicional, necesitatea modificării quantumului salariului minim se examinează de către Guvern, împreună cu patronatele și sindicatele, cel puțin o dată pe an. Nu în ultimul rând, quantumul salariului minim se reexaminează de către Guvern după consultarea prealabilă a patronatelor și sindicatelor, ținându-se cont de modificarea indicelui prețurilor de consum și de evoluția salariului mediu pe economia națională în perioada de referință, de volumul produsului intern brut, de productivitatea muncii, precum și de mărimea valorică a minimumului de existență. Prin urmare, stabilirea salariului minim pe țară în calitate de limită sub care persoanele pot beneficia de asistență juridică garantată de stat asigură proporționalitatea quantumului în raport cu principalii indici economici. Referitor la luarea în considerație a numărului de persoane aflate la întreținere, precum și a stării de sănătate a solicitantului, precizăm că aceste aspecte sunt detaliat reflectate în metodologia de calcul a venitului în scopul acordării asistenței juridice garantate de stat, aprobată prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 1016/2008</i>.
--	---	--

		(4) La stabilirea nivelului venitului care permite acordarea asistenței juridice garantate de stat, se ia în considerare numărul de persoane aflate în întreținerea solicitantului, precum și starea lor de sănătate. În cazul în care persoanele aflate în întreținere necesită tratamente medicale de lungă durată sau îngrijiri permanente, pragul de venit pentru accesarea asistenței juridice se ajustează corespunzător nivelului cheltuielilor aferente tratamentului, conform metodologiei stabilite de Guvern. Această prevedere ar asigura o corelare automata a pragului de venit cu realitatea economică, protejând drepturile persoanelor vulnerabile și menținând sustenabilitatea sistemului. Concluzie Considerăm că modificările propuse au un impact mixt: deși aduc claritate și criterii mai bine definite, ele necesită o ajustare suplimentară pentru a asigura echitatea accesului la asistența juridică. Prin adoptarea unui mecanism de ajustare anuală a pragului de venit în funcție de inflație, precum și luarea în considerare a persoanelor aflate în întreținere și a cheltuielilor medicale, se va evita excluderea progresivă a categoriilor defavorizate, menținând principiul accesului liber și egal la justiție.	
Centrul Național Anticorupție	11.	Lipsă de obiecții sau propuneri.	—

TABELUL COMPARATIV
la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative
(asistența juridică garantată de stat parțial)

Conținutul normei în vigoare	Modificarea propusă	Conținutul normei după modificare
Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat		
Articolul 19. Persoanele care au dreptul la asistență juridică calificată (1) Au dreptul la asistență juridică calificată persoanele specificate la art. 6, care: a) au nevoie de asistență juridică pe cauze penale, și interesele justiției o cer, însă nu dispun de suficiente mijloace pentru a plăti acest serviciu;	1. La articolul 19 alineatul (1) litera a), textul „și interesele justiției o cer,” se exclude.	Articolul 19. Persoanele care au dreptul la asistență juridică calificată (1) Au dreptul la asistență juridică calificată persoanele specificate la art. 6, care: a) au nevoie de asistență juridică pe cauze penale, însă nu dispun de suficiente mijloace pentru a plăti acest serviciu;
Articolul 21. Acordarea asistenței juridice calificate în dependență de nivelul veniturilor [...] (3) Metodologia de calcul al venitului care permite acordarea asistenței juridice calificate, precum și forma declarației cu privire la venit, se aprobă de Guvern. [...] (5) În vederea beneficierii de asistență juridică calificată, persoana din categoria specificată la alin.(1) prezintă declarație cu privire la venit de o formă stabilită de Guvern.	2. La articolul 21: alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Metodologia de calcul al venitului în scopul acordării asistenței juridice garantate de stat se aprobă de Guvern.”; alineatul (5) se abrogă.	Articolul 21. Acordarea asistenței juridice calificate în dependență de nivelul veniturilor [...] (3) Metodologia de calcul al venitului în scopul acordării asistenței juridice garantate de stat se aprobă de Guvern. [...] (5) – <i>abrogat</i>.
Articolul 22. Asistența juridică calificată gratuită parțial (1) Se acordă asistență juridică calificată și în cazul în care persoana al cărei venit este mai mare decât nivelul venitului stabilit de Guvern pentru a	3. Articolul 22 va avea următorul cuprins: „Articolul 22. Asistența juridică calificată gratuită parțial (1) Se acordă asistență juridică calificată gratuită parțial în cazul în care venitul persoanei	Articolul 22. Asistența juridică calificată gratuită parțial (1) Se acordă asistență juridică calificată gratuită parțial în cazul în care venitul persoanei

beneficia de asistență juridică în conformitate cu prezenta lege este capabilă să achite o parte din cheltuielile de asistență juridică. În acest caz, poate fi acordată asistență juridică calificată cu contribuția financiară a beneficiarului dacă această contribuție nu depășește posibilitățile lui financiare și materiale. (2) Modul și condițiile de acordare a asistenței juridice calificate gratuite parțial se stabilesc de Consiliul Național.	depășește salariul minim lunar pe țară cu cel mult 30%. (2) După acordarea asistenței juridice calificate gratuite parțial și depunerea raportului de activitate de către avocat, solicitantul este obligat să restituie 30% din cheltuielile de acordare a asistenței juridice calificate. Recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice calificate se realizează în conformitate cu art. 23¹. (3) Asistența juridică calificată gratuită parțial se acordă doar cu acordul expres al persoanei, exprimat în cererea de acordare a asistenței juridice calificate.”.	depășește salariul minim lunar pe țară cu cel mult 30%. (2) După acordarea asistenței juridice calificate gratuite parțial și depunerea raportului de activitate de către avocat, solicitantul este obligat să restituie 30% din cheltuielile de acordare a asistenței juridice calificate. Recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice calificate se realizează în conformitate cu art. 23¹. (3) Asistența juridică calificată gratuită parțial poate fi acordată doar cu acordul expres al persoanei, exprimat în cererea de acordare a asistenței juridice calificate.
Articolul 25. Cererea de acordare a asistenței juridice calificate [...] (3) Persoanele menționate la art.19 alin.(1) lit. a) și e) trebuie să anexeze la cerere o declarație cu privire la venit pentru a beneficia de asistență juridică garantată de stat. (3¹) La depunerea cererii, în cazurile prevăzute la art. 22 și art. 23 alin. (2) și (3), persoanele care solicită asistență juridică calificată trebuie să își asume în scris obligația de restituire a cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat.	4. La articolul 25, alineatele (3) și (3¹) se abrogă.	Articolul 25. Cererea de acordare a asistenței juridice calificate [...] (3) – <i>abrogat</i>. (3¹) – <i>abrogat</i>.
	5. Articolul 36¹ se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Se acordă servicii de mediere gratuite parțial în modul corespunzător cu art. 22.	

Articolul 36⁴. Cererea de acordare a serviciilor de mediere garantată de stat [...] (3) La cerere se anexează: [...] b) declarația-tip cu privire la venituri, conform modelului aprobat de Guvern, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 36¹ alin. (2);	7. La articolul 36⁴ alineatul (3), litera b) se abrogă.	Articolul 36⁴. Cererea de acordare a serviciilor de mediere garantată de stat [...] (3) La cerere se anexează: [...] b) – <i>abrogat</i>;
--	---	--

Codul de procedură penală nr. 122/2003

Articolul 69. Participarea obligatorie a apărătorului (1) Participarea apărătorului în cadrul procesului penal este obligatorie în cazul în care: [...] 10) instanța de judecată apreciază că, în cazul inculpatului, interesele justiției cer participarea apărătorului în ședința de judecată în primă instanță, în apel sau în recurs ori la judecarea cauzei pe cale extraordinară de atac; [...] (2) Instanța de judecată constată, printr-o încheiere motivată faptul că interesele justiției cer participarea apărătorului, ținând cont, în mod obligatoriu, de următoarele circumstanțe cumulative: 1) complexitatea cauzei; 2) capacitatea persoanei de a se apăra singură; 3) gravitatea faptei de a cărei săvârșire este învinuită persoana și de sancțiunea prevăzută de lege pentru săvârșirea ei.	1. Articolul 69: la alineatul (1) pct. 10), cuvântul „apreciază” se substituie cu cuvântul „constată”; la alineatul (2), cuvintele „Instanța de judecată constată” se substituie cu cuvintele „În cazul prevăzut la alin. (1) pct. 10), instanța de judecată constată”.	Articolul 69. Participarea obligatorie a apărătorului (1) Participarea apărătorului în cadrul procesului penal este obligatorie în cazul în care: [...] 10) instanța de judecată constată că, în cazul inculpatului, interesele justiției cer participarea apărătorului în ședința de judecată în primă instanță, în apel sau în recurs ori la judecarea cauzei pe cale extraordinară de atac; [...] (2) În cazul prevăzut la alin. (1) pct. 10), instanța de judecată constată, printr-o încheiere motivată faptul că interesele justiției cer participarea apărătorului, ținând cont, în mod obligatoriu, de următoarele circumstanțe cumulative: 1) complexitatea cauzei; 2) capacitatea persoanei de a se apăra singură; 3) gravitatea faptei de a cărei săvârșire este învinuită persoana și de sancțiunea prevăzută de lege pentru săvârșirea ei.
--	--	--

Articolul 70. Admiterea, desemnarea și înlocuirea apărătorului, confirmarea calității și împuternicirilor lui [...] (4) În cazul în care interesele justiției cer participarea apărătorului la procesul penal, iar acesta lipsește nejustificat sau refuză să exercite apărarea, procurorul, prin ordonanță motivată, sau instanța de judecată, prin încheiere motivată, solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat pentru înlocuirea apărătorului și acordă un termen rezonabil pentru pregătirea unei apărări efective. La judecarea cauzei penale în instanță de judecată, avocatului desemnat i se acordă un termen suficient pentru pregătirea apărării.	2. La articolul 70 alineatul (4), cuvintele „În cazul în care interesele justiției cer participarea apărătorului la procesul penal” se substituie cu cuvintele „În cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie în conformitate cu art. 69 alin.(1)”.	Articolul 70. Admiterea, desemnarea și înlocuirea apărătorului, confirmarea calității și împuternicirilor lui [...] (4) În cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie în conformitate cu art. 69 alin.(1), iar acesta lipsește nejustificat sau refuză să exercite apărarea, procurorul, prin ordonanță motivată, sau instanța de judecată, prin încheiere motivată, solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat pentru înlocuirea apărătorului și acordă un termen rezonabil pentru pregătirea unei apărări efective. La judecarea cauzei penale în instanță de judecată, avocatului desemnat i se acordă un termen suficient pentru pregătirea apărării.
---	--	---

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

BAA „AvoConsult” ,
Viorel Malanciuc,
Șeful Biroului, Avocat, Membru Fondator

Opinie

privind modificările propuse la Legea nr. 198/2007 privind asistența juridică
garantată de stat

Stimată echipă a Cancelariei de Stat,

Prin prezenta, doresc să-mi exprim aprecierea pentru eforturile depuse în procesul de revizuire și îmbunătățire a cadrului normativ privind asistența juridică garantată de stat. Munca depusă în ajustarea legislației pentru a răspunde mai bine nevoilor cetățenilor este esențială pentru consolidarea accesului echitabil la justiție în Republica Moldova.

Având experiență în domeniul asistenței juridice garantate de stat și colaborând constant cu Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, am analizat atât prevederile Legii nr. 198/2007, cât și propunerile de modificare formulate recent. Consider că unele amendamente contribuie la clarificarea procesului de acordare a asistenței juridice, dar sunt necesare ajustări suplimentare pentru a asigura echitatea și accesibilitatea reală a acestui serviciu pentru persoanele vulnerabile.

1. Poziția generală

Modificările propuse aduc clarificări importante, precum:

Excluderea sintagmei „și interesele justiției o cer” din art. 19 alin. (1) lit. a), eliminând astfel ambiguitățile interpretative;

Stabilirea unui prag de venit mai clar pentru acordarea asistenței juridice calificate gratuite parțial;

Introducerea medierii gratuite parțial, ceea ce poate contribui la reducerea numărului de litigii și soluționarea mai eficientă a conflictelor juridice.

2. Aspecte problematice

Totuși, unele modificări pot avea un impact negativ asupra accesului real la justiție al persoanelor vulnerabile, întrucât nu iau în considerare dinamica economică și particularitățile sociale. Printre principalele probleme identificate se numără:

Necesitatea corelării pragului de venit cu rata inflației

Lipsa unui mecanism automat de ajustare a pragului de venit în funcție de indicele inflației poate duce la excluderea progresivă a beneficiarilor, în contextul creșterii costului vieții.

Restituirea unui procent fix de 30% din cheltuieli

Deși contribuția beneficiarului este justificabilă, este necesar un mecanism flexibil, care să permită stabilirea unui quantum adaptat veniturilor reale și cheltuielilor specifice ale acestuia.

3. Propunere legislativă privind ajustarea anuală a pragului de venit și luarea în considerare a persoanelor aflate întreținere și a cheltuielilor medicale

Pentru a preveni excluderea categoriilor sociale defavorizate din sistemul de asistență juridică garantată de stat, propunem următoarele amendamente la art. 21:

Propunere:

(3) Nivelul venitului care permite acordarea asistenței juridice calificate se stabilește de Guvern și se ajustează anual conform indicelui prețurilor de consum publicat de Biroul Național de Statistică pentru anul precedent. Guvernul este obligat să publice până la data de 31 ianuarie a fiecărui an pragurile de venit actualizate. Ajustarea poate include atât creșteri, cât și scăderi proporționale cu indicele inflației oficiale, astfel încât să reflecte realitatea economică și nivelul de trai al populației.

(4) La stabilirea nivelului venitului care permite acordarea asistenței juridice garantate de stat, se ia în considerare numărul de persoane aflate în întreținerea solicitantului, precum și starea lor de sănătate. În cazul în care persoanele aflate în întreținere necesită tratamente medicale de lungă durată sau îngrijiri permanente, pragul de venit pentru accesarea asistenței juridice se ajustează corespunzător nivelului cheltuielilor aferente tratamentului, conform metodologiei stabilite de Guvern.

Această prevedere ar asigura o corelare automata a pragului de venit cu realitatea economică, protejând drepturile persoanelor vulnerabile și menținând sustenabilitatea sistemului.

4. Concluzie

Considerăm că modificările propuse au un impact mixt: deși aduc claritate și criterii mai bine definite, ele necesită o ajustare suplimentară pentru a asigura echitatea accesului la asistența juridică. Prin adoptarea unui mecanism de ajustare anuală a pragului de venit în funcție de inflație, precum și luarea în considerare a persoanelor aflate în întreținere și a cheltuielilor medicale, se va evita excluderea progresivă a categoriilor defavorizate, menținând principiul accesului liber și egal la justiție.

Vă mulțumesc pentru atenția acordată și pentru oportunitatea de a contribui la îmbunătățirea cadrului normativ în acest domeniu esențial pentru statul de drept.

**UNIUNEA AVOCAȚILOR
DIN REPUBLICA MOLDOVA
Baroul Chișinău**

Biroul Asociat de Avocați „AvoConsult”
mun. Chișinău, șos. Hâncești, 142/3, of.(ap.)30
MD 2070 c/f 43064018, c/d 2224311750,
c/b VICBMD2X883, BC "Victoriabank" SA fil. 11
IBAN MD54VI000002224311750MDL
tel. mob. +373-69-30-1000
viorel.malanciuc@justice.md

**BAR ASSOCIATION OF THE
REPUBLIC OF MOLDOVA
Associated**

firm of attorneys „AvoConsult”
Chisinau, șos. Hâncești, 142/3, of. (ap.) 30
MD 2070 c/f 43064018, s/a 2224311750
b/c VICBMD2X883, BC "Victoriabank" SA fil. 11
IBAN MD54VI000002224311750MDL
tel. mob. +373-69-30-1000
viorel.malanciuc@justice.md

Rămânem deschiși pentru eventuale discuții suplimentare și colaborare în vederea optimizării procesului legislativ.

Cu respect,

Șeful Biroului,
Avocat,
Membru Fondator
BAA „AvoConsult”

Viorel Malanciuc

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ASISTENȚĂ JURIDICĂ GARANTATĂ DE STAT

APARATUL ADMINISTRATIV

MD – 2068, mun. Chișinău, str. Alecu Russo nr. 1 bl. "A1", bir. 94
Tel./ fax (022) 31-02-74, 31-02-84, e-mail: aparat@cnaigs.md, www.cnaigs.md

Nr. 34 din 6 martie 2025

Ministerul Justiției al Republicii Moldova

mun. Chișinău, str. 31 august 1989, nr. 82

În legătură cu solicitarea nr. 03/1244 din 7 februarie 2025 (**număr unic 69/MJ/2025**), privind avizarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (*asistența juridică garantată de stat parțial gratuită*), Vă informăm că, în urma examinării, venim cu următoarele propuneri:

1. Conținutul art. 22 din *Legea 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat*, după cum urmează:

- (1) Se acordă asistență juridică calificată gratuită parțial și în cazul în care venitul persoanei depășește, cu cel mult 30%, salariul minim lunar pe țară stabilit de Guvern.
- (2) Asistența juridică calificată gratuită parțial poate fi acordată doar cu acordul expres al persoanei, exprimat în cererea de acordare a asistenței juridice calificate gratuită parțial.
- (3) Beneficiarul care a obținut asistență juridică calificată în temeiul alin. 1) este obligat să restituie 30 % din cheltuielile de acordare a asistenței juridice achitate de către Oficiul teritorial avocatului, după încetarea acordării asistenței juridice și depunerea raportului de activitate de către avocat.
- (4) Restituirea cheltuielilor are loc conform procedurii stabilite în art. 23¹.

2. Păstrarea alin. (3¹) din art. 25 din *Legea 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat*, deoarece excluderea obligației de a anexa la cerere declarația cu privire la venit nu înseamnă și excluderea obligației de a verifica veniturile solicitantului în regim on line de către Oficiul teritorial.

Prin urmare, consimțământul în scris pentru prelucrarea datelor cu caracter personal, în conformitate cu *Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal*, în scopul verificării veniturilor acestora de către coordonatorii oficiilor teritoriale ale Consiliului Național este necesar.

3. Examinarea oportunității aplicării mecanismului de acordare a asistenței juridice parțial gratuite, pe principiu de cascadă, în vederea diminuării numărului de cauze non penale pentru care o persoană ar putea beneficia de asistență juridică calificată pe parcursul unui an calendaristic, contracara astfel abuzurile din partea anumitor beneficiari.

De exemplu:

- pentru primele X cauze, contribuie integral (100%) statul;
- pentru următoarele X cauze, contribuția este 75% statul/25% beneficiarul;
- pentru următoarele X cauze, contribuția este 50% statul/50% beneficiarul;
- pentru următoarele X cauze, contribuția este 25% statul/75% beneficiarul;

Profitând de această ocazie, CNAJGS reasigură înaltele sale considerațiuni Ministerului Justiției exprimându-și disponibilitatea pentru o colaborare continuă în efortul comun de atingere a obiectivelor prevăzute pentru reformarea sectorului justiției și solicită respectuos înaltelor autorități susținerea activității sistemului de asistență juridică garantată de stat.

**Director executiv
al CNAJGS**

Lilian DARII

*Ex.: Olga Patîca
Tel.: (022) 31-02-74*

**CENTRUL NAȚIONAL PENTRU PROTECȚIA DATELOR
CU CARACTER PERSONAL AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD-2004, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 48, tel: (+373-22) 820801, 811801, fax: 820807, www.datepersonale.md

Nr. 04-01/500

„19” februarie 2025

Ministerul Justiției
(secretariat@justice.gov.md)

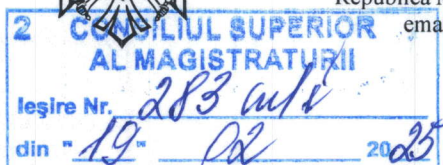
Cancelaria de Stat
(cancelaria@gov.md)

Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova a examinat *proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (asistența juridică garantată de stat parțial gratuită)* (**număr unic 69/MJ/2025**), autor – Ministerul Justiției și, reieșind din competențele funcționale, comunică despre lipsa obiecțiilor și propunerilor.

Victoria MUNTEAN
Director

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Republica Moldova, MD-2009, mun. Chișinău, str. M. Eminescu 5

email: secretariat@csmd.md, Tel.: /+373 22/ 990 990

www.csm.md

A V I Z

la demersul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, referitor la avizarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (asistența juridică garantată de stat parțial gratuită) (**număr unic 69/MJ/2025**)

11 februarie 2025

mun. Chișinău

La 6 februarie 2025 Cancelaria de Stat a Republicii Moldova a adresat Consiliului Superior al Magistraturii un demers prin care a solicitat avizarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (asistența juridică garantată de stat parțial gratuită) (**număr unic 69/MJ/2025**).

Autorul demersului a menționat că proiectul legii elaborat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova are drept scop executarea acțiunii nr. 219 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023, care prevede modificarea Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, în partea ce ține de asistența juridică parțial garantată de stat, în scopul asigurării accesului la justiție a persoanelor cu venituri reduse.

Adițional, proiectul urmărește implementarea: 1) recomandărilor expuse în Raportul de evaluare ex-post juridică a Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, DGJ-04 nr. 443 din 14 noiembrie 2024; 2) recomandărilor Curții de Conturi expuse în Raportul auditului conformității asupra utilizării resurselor financiare publice alocate pentru administrarea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat în anii 2020-2022, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 8/2023.

Obiectivele urmărite prin intermediul prezentului proiect constau în: instituirea mecanismului de acordare a asistenței juridice garantate de stat parțial; eliminarea normelor procedurale superflue care reglementează procedura de solicitare a asistenței juridice garantate de stat; clarificarea cazurilor în care poate avea loc înlocuirea apărătorului în cadrul procesului penal.

Analizând proiectul legii în cauză și argumentele prezentate în nota informativă, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii consideră oportună avizarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (asistența juridică garantată de stat parțial gratuită) (**număr unic 69/MJ/2025**), **cu propuneri**.

La caz, conform notei informative prezentate, proiectul actului normativ prevede modificarea: a) Legii nr. 198/2007; și a b) Codului de procedură penală nr. 122/2003.

Prin instituirea mecanismului de acordare a asistenței juridice garantate de stat parțial se propune o nouă redacție a art. 22 a Legii nr. 198/2007 care va stabili că asistența juridică calificată gratuită parțial se va acorda în cazul în care venitul persoanei va depăși salariul minim lunar pe țară cu cel mult 30%.

În acest caz, solicitantul va fi obligat să restituie 30% din cheltuielile de acordare a asistenței juridice, în conformitate cu art. 23¹ din Legea nr. 198/2007, care reglementează modalitatea de recuperare a cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat. Pentru anul 2025, salariul minim lunar pe țară constituie 5 500 de lei. Astfel, persoana va putea beneficia de asistență juridică calificată parțial dacă venitul acesteia nu va depăși 7 150 de lei (i.e. 5 500 de lei + 30%).

Astfel, solicitantul va fi obligat să restituie 30% din cheltuielile de acordare a asistenței juridice, în conformitate cu art. 23¹. Prevederile art. 22 se vor aplica și în privința acordării serviciilor de mediere garantată de stat.

Cu referire la, excluderea obligației de a depune declarația cu privire la venit împreună cu cererea de acordare a asistenței juridice sa specificat că, în raportul Curții de Conturi, începând cu anul 2020, oficiile teritoriale dispun de acces la mai multe sisteme informaționale cu privire la veniturile persoanelor și, prin urmare, au posibilitatea să calculeze în mod individual venitul mediu lunar conform datelor oficiale deținute de autoritățile publice (Serviciul Fiscal de Stat, Casa Națională de Asigurări Sociale, etc.). Prin urmare, depunerea de solicitanți a declarațiilor cu privire la venit, împreună cu cererile de acordare a asistenței juridice, este inutilă și superfluă.

În argumentarea modificărilor propuse ale Codului de procedură penală sa concretizat că art. 69 alin. (2) din Codul de procedură penală este aplicabil exclusiv în cazul prevăzut la art. 69 alin. (1) pct. 10) (i.e. la faza judecării cauzei penale în ședința de judecată în primă instanță, în apel sau în recurs ori la judecarea cauzei pe cale extraordinară de atac.

Clarificarea faptului că înlocuirea apărătorului care lipsește nejustificat sau refuză exercitarea apărării, conform art. 70 alin. (4), poate fi realizată în toate cazurile în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie (i.e. toate cazurile prevăzute la art. 69 alin. (1)).

La capitolul dat, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii consideră necesar de a sublinia că, potrivit proiectului legii prezentat pentru avizare, la articolul 70 alineatul (4), cuvintele „În cazul în care interesele justiției cer participarea apărătorului la procesul penal” se substituie cu cuvintele „În cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie în conformitate cu art. 69” fără indicarea alineatului, iar, conform notei informative prezentate la proiect se face expres referire la alineatul (1) care prevede expres cazuri de participare obligatorie.

În circumstanțele expuse, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii susține proiectul de lege, **cu propunerea că, articolului II pct. 2 dispoziția „la articolul 70 alineatul (4), cuvintele „În cazul în care interesele justiției cer participarea apărătorului la procesul penal” se substituie cu cuvintele „În cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie în conformitate cu art. 69” de a completa cu alineatul (1) care prevede expres cazuri de participare obligatorie.**

Din raționamentele expuse supra, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii avizează cu propuneri, proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (asistența juridică garantată de stat parțial gratuită) (**număr unic 69/MJ/2025**).

Avizul se remite Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Cancelariei de Stat și se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii (www.csm.md).

**Președintele
Consiliului Superior al Magistraturii**

Sergiu Caraman

MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA

Data aplicării

semnăturii electronice ***nr. 04/1-06/119/242***

la nr. 18-69-1335

din 06.02.2025

Ministerul Justiției

e-mail: secretariat@justice.gov.md

Copie: Cancelaria de Stat

e-mail: cancelaria@gov.md

Ministerul Finanțelor a examinat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*asistența juridică garantată de stat parțial gratuită*) (**număr unic 69/MJ/2025**), autor – **Ministerul Justiției**, și în limita competențelor sale funcționale, comunică lipsă de obiecții.

Ministru

Victoria BELOUS

Executor: Mariana Gîrleanu

tel.: 022-26-25-40

e-mail: mariana.girleanu@mf.gov.md

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

PROCURATURA GENERALĂ

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, MD-2001, Tel.: /373 22/ 828 373

www.procuratura.md / e-mail: proc-gen@procuratura.md

18 februarie 2025 nr.4-1d/25- 91

Ministerul Justiției

Copie:

Cancelaria de Stat
(la nr.18-69-1335)

Procuratura Generală a examinat *proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (asistența garantată de stat parțial gratuită) (număr unic 69/MJ/2025)* expediat spre avizare.

În context, apreciind conținutul proiectului de hotărâre prin prisma principiilor activității de legiferare reglementate de art.3 din Legea nr.100/2017 *cu privire la actele normative*, în limita competențelor instituționale, expunem lipsa de obiecții și propuneri.

Procurorul General

Ion MUNTEANU

Uniunea Avocaților din Republica Moldova
Союз Адвокатов Республики Молдова
Union of Advocates of the Republic of Moldova

MD-2012, mun. Chișinău, str. București, 46, tel.: 022226152, fax: 022226152
e_mail: uniunea.avocatilor.rm@gmail.com, www.uam.md

Nr. UA/118/2025 din 14.02.2025

La nr. 03/1244 din 07.02.2025

Ministerul Justiției al Republicii Moldova

secretariat@justice.gov.md
victor.kalughin@justice.gov.md

Urmare examinării proiectului Legii pentru modificarea unor acte normative (asistența juridică garantată de stat parțial gratuită), nr. unic 69/MJ/2025, expunem următoarele.

La articolul 22 alineatul (3) propus prin proiect, propunem completarea cu următorul text: „care va include și asumarea obligației de restituire a cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat în corespundere cu prezenta lege”.

Sub aspectul impactului asupra bugetului de stat, remarcăm că creșterea numărului beneficiarilor serviciilor de asistență juridică garantată de stat va crește proporțional numărul persoanelor scutite de plata taxei de stat și taxa de timbru conform pct. 1.20 din anexa nr. 2 la Legea nr. 123/2023: „**1.20. Se scutesc de taxa de timbru în instanța de judecată persoanele fizice care au statut de beneficiar de asistență juridică garantată de stat**”. Acest aspect nu a fost luat în calcul și trebuie cuantificat.

Cu respect,

Avocat, dr., Dorin POPESCU
Președinte al Uniunii Avocaților din Republica Moldova

Ex. Vladislav Cîrlan
Tel. 022 221910;
e-mail: vladcirlan@yahoo.com

**CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA**

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/5208 din 26.03.2025

La nr. 03/2619 din 14.03.2025

Ministerul Justiției

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (asistența juridică garantată de stat parțial) (număr unic 69/MJ/2025).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 4 (patru) file.

Director adjunct

Alexandru SAVCA

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO25/10441 din 26.03.2025

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (asistență juridică garantată de stat parțial) (număr unic 69/MJ/2025)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul Republicii Moldova, iar autor nemijlocit este Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Se constată că proiectul și nota de fundamentare la acesta au fost plasate pe pagina web a Ministerului Justiției www.justice.gov.md la compartimentul „Transparență decizională”, rubrica „Proiecte de acte normative/Registrul proiectelor de acte normative”.

În aceste condiții, se consideră că autorul a respectat prevederile legale privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În nota de fundamentare se menționează:

„Prezentul proiect are drept scop executarea acțiunii nr. 219 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023, care prevede modificarea Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, în partea ce ține de asistența juridică parțial garantată de stat, în scopul asigurării accesului la justiție a persoanelor cu venituri reduse.

Adițional, proiectul urmărește implementarea:

- 1) recomandărilor expuse în Raportul de evaluare ex-post juridică a Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, DGJ-04 nr. 443 din 14 noiembrie 2024;*
- 2) recomandărilor Curții de Conturi expuse în Raportul auditului conformității asupra utilizării resurselor financiare publice alocate pentru administrarea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat în anii 2020-2022, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 8/2023”.*

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesul public manifestat prin asigurarea implementării asistenței juridice garantate de stat parțial.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota de fundamentare care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ;*
- c) obiectivele urmărite și soluțiile propuse;*
- d) analiza impactului de reglementare;*
- e) compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE;*
- f) avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ;*
- h) modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent;*
- i) măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ.”*

Nota de fundamentare stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului, evidențiază elementele noi și finalitățile urmărite prin promovarea proiectului.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.d) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota de fundamentare trebuie să conțină „d) analiza impactului de reglementare”.

Cu referire la acest aspect, în nota de fundamentare autorul descrie informații detaliate.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]".

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prin proiect se reglementează activitatea entităților publice și a agenților publici responsabili de implementarea prevederilor proiectului.

Normele din proiect nu conțin reglementări confuze în ceea ce privește atribuțiile ce urmează să fie exercitate.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

În nota de fundamentare se menționează:

„Prezentul proiect are drept scop executarea acțiunii nr. 219 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023, care prevede modificarea Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, în partea ce ține de asistența juridică parțial garantată de stat, în scopul asigurării accesului la justiție a persoanelor cu venituri reduse.

Adițional, proiectul urmărește implementarea:

1) recomandărilor expuse în Raportul de evaluare ex-post juridică a Legii nr. 198/2007 cu privire la

asistența juridică garantată de stat, DGJ-04 nr. 443 din 14 noiembrie 2024;

2) recomandărilor Curții de Conturi expuse în Raportul auditului conformității asupra utilizării resurselor financiare publice alocate pentru administrarea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat în anii 2020-2022, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 8/2023”.

Cu referire la impactul financiar și argumentarea costurilor estimative, în nota de fundamentare autorul descrie informații detaliate.

În final, menționăm că, în redacția propusă, proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.

26.03.2025

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Vadim CURMEI , Inspector principal

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 03/3535 din 08.04.2025

Guvernul Republicii Moldova

Ministerul Justiției a elaborat și transmite spre examinare și aprobare proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*asistența juridică garantată de stat parțial gratuită*) (**nr. unic 69/MJ/2025**).

Anexă:

1. Proiectul de lege;
2. Nota de fundamentare;
3. Tabelul comparativ;
4. Sinteza obiecțiilor, propunerilor și recomandărilor;
5. Traducerea în limba rusă a proiectului de lege;
6. Avizele și expertizele recepționate.

Ministru

Veronica MHIAILOV-MORARU

Ex.: Victor Kalughin
Tel.: (022) 20 14 69
E-mail: victor.kalughin@justice.gov.md

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 03/4085 din 25.04.2025

Guvernul Republicii Moldova

Suplimentar la scrisoarea Ministerului Justiției nr. 03/3535 din 8 aprilie 2025, urmare a ședinței de lucru a membrilor Guvernului din 25 aprilie 2025, transmitem spre examinare și aprobare versiunea actualizată a proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (*asistența juridică garantată de stat parțial gratuită*) (nr. unic 69/MJ/2025).

Anexă:

1. Proiectul de lege;
2. Nota de fundamentare;
3. Traducerea proiectului de lege.

Ministru

Veronica MIHAILOV-MORARU

Ex.: Victor Kalughin
Tel.: (022) 20 14 69
E-mail: victor.kalughin@justice.gov.md